

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTO

LAUSUNTO 2006:14

Hakija A Oy
Asia Tekijänoikeus lehtiarvosteluun
Annettu 15.09.2006

LAUSUNTOPYYNTÖ

A Oy on kirjeellä, joka on saapunut 8.2.2006, pyytänyt tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa lehtiarvosteluun liittyvästä tekijänoikeudesta.

Tekijänoikeusneuvostolle esitetyt kysymykset

A Oy tiedustelee, onko lausuntopyynnön liitteenä oleva lehtiarvostelu tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu tekijänoikeudellisesti suojattu teos. Toiseksi hakija tiedustelee, ovatko lehtiarvosteluun kuuluvat "MB TESTI *****" ja "MB MIKROBITTI Toimituksen valinta" -logot tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuja tekijänoikeudellisesti suojattuja teoksia.

Selostus asiasta

Hakijan toimittamassa liitteessä on lyhyehkö teknistä laitetta (virtalähde) koskeva kirjoitus, joka on luonteeltaan lehtiarvostelu. Kirjoituksessa on otsikko ja 16 riviä tekstiä. Artikkelin yhteydessä on valokuva Antec Neo HE 430 W -nimisestä laitteesta.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Teoksen käsitteestä ja tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on teokseen tekijänoikeus. Teos voi ilmetä myös muulla tavalla kuin lain esimerkkiluettelon mukaisena teoslajina. Pykälän 2 momentin mukaan selittävää piirustusta ja tietokoneohjelmaa suojataan kirjallisena teoksena.

Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli on tekijänoikeuslain tarkoittama teos. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä, ei myöskään sen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä. Myös käytännöllistä käyttötarkoitusta toteuttava tuote voi olla teos. Erään teosharkinnassa apuna käytetyn määritelmän mukaan teoskynnys ylittyy, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu itsenäisesti vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. Myös teoksen osan on itsenäistä tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon.

Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään lain 2 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, tekijänoikeuslain 2 luvussa säädetyn rajoituksen, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuustai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Pykälän 2 momentin mukaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa. Pykälän 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se välitetään yleisön saataviin johtimitse tai johtimitta, esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään lain 3 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, on tekijä ilmoitettava siten kuin hyvä tapa vaatii. Toisen momentin mukaan, teosta ei saa muuttaa tekijän kirjallista tai taiteellista omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla, eikä sitä saa saattaa yleisön saataviin tekijää sanotulla tavalla loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeuslain 43 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän tai, jos kysymys on lain 6 §:ssä tarkoitetusta yhteisteoksesta, viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.

Tekijänoikeuslain 49 a §:n mukaan, valokuvaajalla on yksinomainen oikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna, valmistamalla siitä kappaleita tai saattamalla se yleisön saataviin. Oikeus valokuvaan on voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona kuva valmistettiin.

Valokuva voi kuitenkin TekijäL 49 a § 3 momentin nojalla nauttia myös tekijänoikeussuojaa, jolloin siihen sovelletaan 70 vuoden suoja-aikaa tekijän kuolinvuodesta.

Kirjallisten dokumenttien tekijänoikeussuojaa koskevat aiemmat lausunnot

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lyhyehköjen teknisluonteisten dokumenttien suojaa useissa lausunnoissa. Ruokareseptien suojaa koskeneessa lausunnossa TN 1994:3 katsottiin, etteivät reseptit teko-ohjeineen yltäneet kirjallisen teoksen teostasoon. Käsillä olevaan materiaaliin jossain määrin verrattavien dokumenttien tekijänoikeussuojaa on käsitelty lausunnoissa TN 1991:15, TN 1994:3, TN 1996:15, TN 2004:2 (tekijänoikeus kameran tuotepiirroksiin, järjestelmäkarttaan ja ohjekirjoihin), 2004:5 (kirjallisten tuotteiden tekijänoikeus- ja luettelosuoja), TN 2004:7 (materiaaliluettelon suoja), TN 2004:15 (tekijänoikeus koulutusaineistoon) TN 2003:17 (tekijänoikeus sopimusehtoihin) ja 2005:8 (liikeyrityksen dokumenttien tekijänoikeudellinen suoja).

Näille ratkaisuille on ollut tunnusomaista, että dokumenteilta on vaadittu varsin korkeaa omaperäisyyttä tekijänoikeussuojan edellytyksenä. Tämä johtuu siitä että useissa tapauksissa dokumentin sisällön määräävät lähinnä ulkoiset olosuhteet (mitä luonteeltaan teknisiä seikkoja dokumentissa on haluttu ilmaista ja luetteloida) kuin tekijänsä luova panos.

Erityisesti lyhyiden ilmaisujen tekijänoikeussuojaa ja sitä koskevaa tekijänoikeusneuvoston lausuntokäytäntöä mukaan lukien valokuvan suoja on käsitelty lausunnossa TN 2005:10. Lyhyiden ilmaisujen suojaa on käsitelty mm. lausunnossa TN 2005:10 ja siinä mainituissa lausunnoissa. Lausunnossa TN 1997:1 käsiteltiin patsaan kuvaamista logoon ja tekijän ilmoittamista logon yhteydessä.

Tekijänoikeusneuvoston vastaukset esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kyseisessä lehtileikkeessä oleva arvostelu teknisestä laitteesta on lyhyehkö kirjoitus, jonka sisältö suurelta osin määräytyy laitteen ominaisuuksien esittelystä. Kirjoituksessa on joitakin omaperäisiä ilmaisuja, mutta kokonaisuutena sitä ei voida pitää siinä määrin omaperäisenä ja itsenäisenä, että se ylittäisi teoskynnyksen. Kuka tahansa asiantuntija laatiessaan arvion samasta laitteesta voisi päätyä hyvin samantapaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kirjoitus tai sen oheen liitetty valokuva eivät nauti tekijänoikeuslain suojaa TekijäL 1 §:ssä tarkoitettuina teoksina.

Sen sijaan valokuva saa suojaa TekijäL 49 a §:n mukaisena valokuvana. Valokuvan oikeudenhaltija on valokuvaaja tai henkilö tai taho, jolle oikeus on siirtynyt.

Hakijan tiedustelemaat ilmaiset "MB TESTI *****" tai "MB MIKROBITTI Toimituksen valinta" ovat lyhyitä ilmaisuja, jotka eivät ilmennä sellaista itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä että ne ylittäisivät tekijänoikeussuojan piiriin. Kyseiset logot eivät ole tekijänoikeudellisessa mielessä siinä määrin itsenäisiä tai omaperäisiä teoksia, että ne nauttivat tekijänoikeussuojaa.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa lopuksi, että se on tarkastellut asiaa tekijänoikeudelliselta kannalta eikä ota kantaa niihin suojamuotoihin jotka saattaisivat tulla kyseeseen

esimerkiksi tavaramerkkioikeuden tai sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevan sääntelyn osalta.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Mikko Huuskonen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari (varapuheenjohtaja), Marit Hohtokari, Tuula Hämäläinen, Päivi Liedes, Kai Nordberg, Kirsi-Marja Okkonen, Tytti Peltonen, Risto Salminen, Anne Stenros, Markku Uotila, Martti Virtanen ja Ahti Vääntinen.